

WYROBY LAKIEROWE	NORMA BRANŻOWA	BN-73
	Emalie celulozowe nitro kombi	6115-29
		Zamiast BN-65/6115-29
		Grupa katalogowa X 24 ¹⁾

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są emalie celulozowe nitro kombi — zawiesina pigmentów w roztworze nitrocelulozy lakierniczej i żywicy ftalowej w rozpuszczalnikach organicznych z dodatkiem plastyfikatorów i zmiękczaczy.

1.2. Zakres stosowania przedmiotu normy. Emalie celulozowe nitro kombi przeznaczone są do malowania sposobem natrysku pneumatycznego powierzchni przedmiotów metalowych i drewnianych uprzednio zagruntowanych.

Emalie stosowane są do malowania elementów samochodowych, jako emalie dekoracyjne lub emalie zaprawkowe.

1.3. Normy i dokumenty związane

- PN-73/C-81400 Wyroby lakierowe. Pakowanie, przechowywanie i transport
- PN-53/C-81500 Wyroby lakierowe. Pobieranie próbek jednostkowych i przygotowanie średniej próbki laboratoryjnej
- PN-64/C-81508 Oznaczenie lepkości kubkiem wpływowym, typ Forda
- PN-64/C-81513 Wyroby lakierowe. Płytki do badań
- PN-70/C-81514 Wyroby lakierowe. Sposoby otrzymania powłok do badań
- PN-67/C-81515 Wyroby lakierowe. Nieniszczący pomiar grubości powłok metodą elektromagnetyczną
- PN-66/C-96025 Przetwory naftowe. Paliwa silnikowe benzynowe
- PN-71/H-92143 Blacha stalowa karoseryjna
- PN-61/M-59134 Papiery ściernie. Arkusze
- BN-71/6110-33 Wyroby lakierowe. Określenie odporności powłok lakierowych na działanie światła

¹⁾ Symbole wg SWW: 1314-162 i 1314-169.

BN-73/6113-04 Podkłady ftalowe karbamidowe „Syntokor”

BN-71/6115-63 Emalie ftalowe karbamidowe specjalne schnące w piecu w temperaturze 100÷110°C S II

BN-69/6118-30 Rozcieńczalniki do wyrobów celulozowych Karta Kolorów wydana przez Przedsiębiorstwo Obrotu Farbami i Lakierami „Chemifarb” w Gliwicach

Pozostałe normy związane podano w 3.1.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Rodzaje. Rozróżnia się w zależności od zastosowania następujące rodzaje emalii:

- 1) emalie celulozowe nitro kombi ogólnego stosowania,
- 2) emalie celulozowe nitro kombi do zaprawkowania.

2.2. Przykład oznaczenia: emalii celulozowej nitro kombi ogólnego stosowania popielatej:

EMALIA CELULOZOWA NITRO KOMBI
OGÓLNEGO STOSOWANIA POPIELATA ²⁾
BN-73/6115-29
SWW 1314-162

— emalii celulozowej nitro kombi do zaprawkowania popielatej jasnej

EMALIA CELULOZOWA NITRO KOMBI
DO ZAPRAWEK POPIELATA JASNA ²⁾ BN-73/6115-29
SWW 1314-169

3. WYMAGANIA I BADANIA

3.1. Zestawienie wymagań i metody badań — wg tablicy na str. 2 i 3.

²⁾ Dopuszcza się stosowanie nazwy skróconej: Emalie celulozowa nitro kombi.

Zjednoczenie Przemysłu Farb i Lakierów
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora ZPFiL dnia 6 grudnia 1973 r.
jako norma obowiązująca w zakresie produkcji i obrotu od dnia 1 lipca 1974 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 12/1974 poz. 34)

Wymagania	Metody badań wg	
a) Wstępne próby techniczne — pozostałość na sicie o boku oczka kwadratowego 0,063 mm, % wag, najwyżej	zgodnie z PN-72/C-81503 0,03	PN-72/C-81503
b) Lepkość mierzona kubkiem Forda, s	200 ÷ 250	PN-64/C-81508
c) Gęstość, g/cm ³ , najwyżej	1,10	BN-64/6110-11
d) Zawartość substancji lotnych, %, najwyżej	70	PN-66/C-81512
e) Roztarcie pigmentów, μm, najwyżej	35	BN-73/6110-09
f) Krycie ilościowe, g/m ² , najwyżej ¹⁾ — kolor biały — kolory pastelowe ²⁾ — kolor czarny — kolory pozostałe	400 300 60 250	PN-70/C-81536
g) Czas schnięcia powłoki — w temperaturze 20 ± 2°C przy wilgotności względnej powietrza 65 ± 5% do osiągnięcia — 1 stopnia wyschnięcia, min, najwyżej — 7 stopnia wyschnięcia, godz, najwyżej — w temperaturze 80 ± 2°C do osiągnięcia 7 stopnia wyschnięcia, min, najwyżej	40 24 30	PN-69/C-81519
h) Wygląd powłoki i barwa	powłoka gładka, bez pomarszczeń, zacieków i chropowatości; kolor zgodny z kartą kolorów lub wzorcem uzgodnionym między dostawcą i odbiorcą	3.6.1
i) Połysk powłoki po przepolerowaniu, %, co najmniej	90	3.6.2
j) Elastyczność powłoki	dopuszcza się drobne pęknięcia powłoki w odległości do 2 cm w miejscu zgięcia od strony bardziej zbieżnej	3.6.3
k) Twardość względna powłoki, co najmniej	0,4	PN-53/C-81530
l) Przyczepność powłoki, stopień, co najmniej	3	PN-64/C-81531
m) Odporność powłoki na uderzenie, cm spadku ciężarka, co najmniej	20	PN-54/C-81526
n) Odporność powłoki na krwawienie ³⁾	wytrzymuje próbę	BN-67/6110-21
o) Przydatność powłoki do wykonywania zaprawek ⁴⁾	wytrzymuje próbę	3.6.4
p) Odporność powłoki na działanie lampy kwarcowej	wytrzymuje próbę	3.6.5
r) Odporność powłoki na działanie zmiennych temperatur, wytrzymuje cykli, co najmniej	4	BN-66/6110-15

cd. tablicy

Wymagania		Metody badań wg
s) Odporność powłoki na działanie wody destylowanej w ciągu 24 godz	powłoka bez zmian, dopuszcza się lekkie zmatowienie	PN-66/C-81521
t) Odporność powłoki na działanie etyliny 78 lub 94	wytrzymuje próbę	3.6.6
u) Podatność powłoki do polerowania	wytrzymuje próbę	3.6.7

1) Emalii w kolorze czerwonym i wiśniowym nie bada się.
2) Do aktualnie produkowanych kolorów pastelowych zalicza się: kremowy, kość słoniowa, błękitny, beżowopiaskowy, perłowy, gołąbkowy.
3) Dla emalii w kolorach czerwonym i wiśniowym dopuszcza się wynik ujemny, z wyjątkiem emalii przeznaczonych do zaprawkowania dla przemysłu motoryzacyjnego.
4) Parametr należy oznaczać w przypadku emalii przeznaczonych do zaprawkowania.

3.2. Trwałość. Emalie celulozowe nitro kombi powinny odpowiadać wymaganiom normy w ciągu 9 miesięcy licząc od daty produkcji. W okresie gwarancji dopuszcza się zmiany lepkości do $\pm 20\%$ w stosunku do lepkości podanej w atescie.

3.3. Pobieranie próbek jednostkowych i przygotowanie średniej próbki laboratoryjnej wykonać wg PN-53/C-81500 po przeprowadzeniu badań wg 3.1 a).

3.4. Rodzaje badań. Ustala się następujące rodzaje badań:

a) **badania niepełne** — polegające na sprawdzeniu zgodności z wymaganiami wymienionymi w 3.1 a), 3.1 b), 3.1 e), 3.1 g), 3.1 h), 3.1 j), 3.1 k), i 3.1 m), które należy wykonywać dla każdej partii wyrobu,

b) **badania pełne** — polegające na sprawdzeniu zgodności z wszystkimi wymaganiami wymienionymi w 3.1. Badania pełne należy wykonywać co 6 miesięcy oraz przy każdej zmianie stosowanych surowców i metod technologicznych mogących mieć wpływ na wyniki badań lub w przypadku badań rozjemczych.

3.5. Przygotowanie powłok do badań

3.5.1. Przygotowanie emalii. Do nanoszenia powłok badaną emalię starannie wymieszać, rozcieńczyć rozcieńczalnikiem do wyrobów celulozowych RC-05 wg BN-69/6118-30 do lepkości roboczej 20÷25 s wg PN-64/C-81508 i przefiltrować przez sito o boku oczka kwadratowego 0,063 mm.

3.5.2. Przygotowanie powłok na płytkach szklanych. Płytki szklane wg PN-64/C-81513 o wymiarach 120×90×1,5 mm pokryć badaną emalią metodą natrysku wg PN-70/C-81514 i wysuszyć do osiągnięcia 7 stopnia wyschnięcia zgodnie z 3.1 g). Powłoki powinny mieć grubość 20÷30 μm .

3.5.3. Przygotowanie powłok na płytkach stalowych przeznaczonych do badania przydatności do wykonywania zaprawek. Na płytki pokryte podkładem i przeszlifowane zgodnie z 3.5.4 nanieść emalię ftalową karbamidową specjalną schnącą w piecu w temperaturze 100÷110°C S II wg BN-71/6115-63 w kolorze badanej emalii celulozowej.

Po 15-minutowym podsuszeniu na powietrzu powłokę wysuszyć w ciągu 30 min w temperaturze 105 $\pm 2^\circ\text{C}$ do osiągnięcia 7 stopnia wyschnięcia.

Grubość powłoki powinna wynosić 40 $\pm 5 \mu\text{m}$. Po osiągnięciu wymaganego stopnia wyschnięcia powłoki przeszlirować na sucho papierem ściernym nr 3/320 wg PN-61/M-59134, oczyścić od pozostałości po szlifowaniu.

Następnie zasłonić nieszlifowaną część powłoki lakierowej, a przeszlirowaną powłokę pomalować sposobem natrysku krzyżowo jedną warstwą emalią celulozową nitro kombi w tym samym kolorze co emalia ftalowa karbamidowa i wysuszyć do 7 stopnia wyschnięcia zgodnie z 3.1 g). Łączna grubość powłoki powinna wynosić 70÷90 μm .

3.5.4. Przygotowanie powłok na płytkach stalowych przeznaczonych do pozostałych badań. Płytki stalowe wg PN-64/C-81513 lub płytki z blachy karoseryjnej wg PN-71/H-92143 o grubości 0,8÷1,0 mm (odtłuszczone acetonem, przeszlirowane i ponownie przetarte acetonem) pomalować metodą natrysku wg PN-70/C-81514 podkładem ftalowym karbamidowym schnącym w temperaturze 110÷130°C (Syntokor A lub Az) wg BN-73/6113-04 i wysuszyć do osiągnięcia 7 stopnia wyschnięcia.¹⁾

Powłoki przeszlirować na mokro papierem ściernym nr 3/320 wg PN-61/M-59134 i wysuszyć. Grubość powłoki powinna wynosić 20÷30 μm .

¹⁾ Dopuszcza się stosowanie gruntu epoksyestrowego rozpuszczalnikowego szarego jasnego, który należy suszyć 20 min w temperaturze 155 $\pm 5^\circ\text{C}$.

Na tak przygotowane płytki nanieść metodą natrysku dwie warstwy badanej emalii przygotowanej wg 3.5.1, stosując 15-minutowy odstęp między kolejnymi natryskami i wysuszyć do 7 stopnia wyschnięcia zgodnie z 3.1 g). Łączna grubość powłok powinna wynosić $60 \div 90 \mu\text{m}$.

3.5.5. Aklimatyzacja powłok. Powłoki przed wykonywaniem badań należy aklimatyzować 12 godz w temperaturze $20 \pm 2^\circ\text{C}$ przy wilgotności względnej powietrza $65 \pm 5\%$ lub 8 godz w temperaturze $60 \pm 2^\circ\text{C}$.

3.5.6. Pomiar grubości powłok należy wykonać zgodnie z PN-67/C-81515 przyrządem elektromagnetycznym lub innym zapewniającym dokładność pomiaru do $2 \mu\text{m}$.

3.6. Opis badań

3.6.1. Określenie wyglądu i barwy powłoki wykonać na 3 powłokach przygotowanych na płytkach stalowych niezbrojonym okiem w rozproszonym świetle dziennym. Barwę powłoki określić przez porównanie jej z Kartą Kolorów lub wzorcem uzgodnionym pomiędzy producentem i odbiorcą.

3.6.2. Badanie połysku powłok

3.6.2.1. Zasada pomiaru. Połysk powłoki określa się za pomocą połyskomierza typu Langego wg rys. 1 i 2.

Zasada pomiaru polega na określeniu ilości światła odbitego od powierzchni lakierowej w

ściśle określonych warunkach. Wielkość połysku wyraża się w procentach połysku. Przyjmuje się, że polerowane czarne szkło kryształowe o współczynniku załamania 1,51 ma połysk równy 100%.

Połyskomierz typu Langego składa się z:

- a) stałego źródła światła,
- b) odbieralnika przechwytyjącego część wiązki oświetlonej odbitej od próbki,
- c) wzorca połysku,

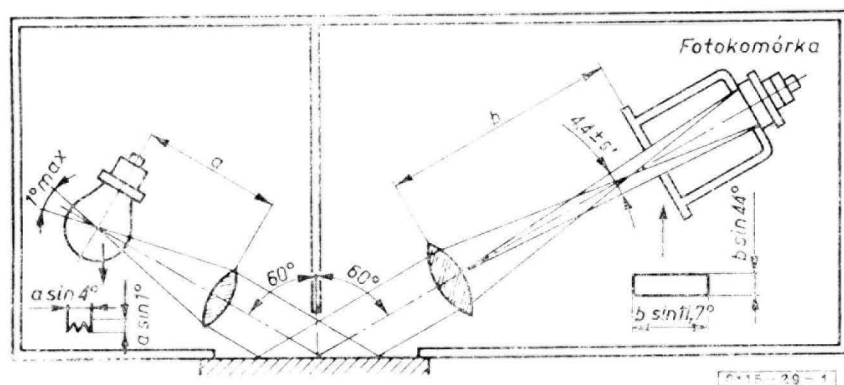
Wiązki świetlne w aparacie powinny spełniać następujące warunki geometryczne i spektralne:

a) oś padającej wiązki światła oraz oś wiązki odbitej powinny być nachylone pod kątem 60° do powierzchni prostopadłej do płaszczyzny badanej powłoki,

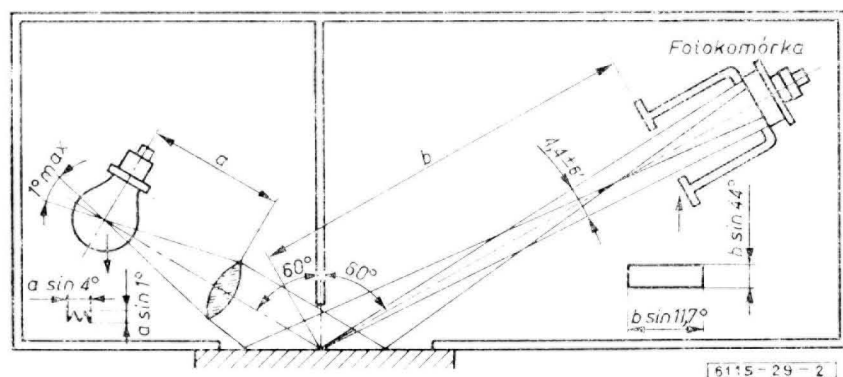
b) długość oświetlanej płaszczyznę próbki nie może przekraczać $1/3$ odległości między środkiem oświetlonej płaszczyzny a przesłoną odbiornika.

Pomiar natężenia wiązki światła odbitego odbywa się za pomocą odbiornika, którym jest fotokomórka z mikroamperomierzem.

3.6.2.2. Wykonanie badania. Powłoki przygotowane na płytkach stalowych wg 3.5 przeszlifować pastą do szlifowania powłok lakierowych celulozowych i wypolerować płynem do polerowania powłok lakierowych celulozowych. Następnie sprawdzić wskazania aparatu ustalając punkt „0” oraz wartość połysku płytki wzorcowej równą 100%.

Rys. 1

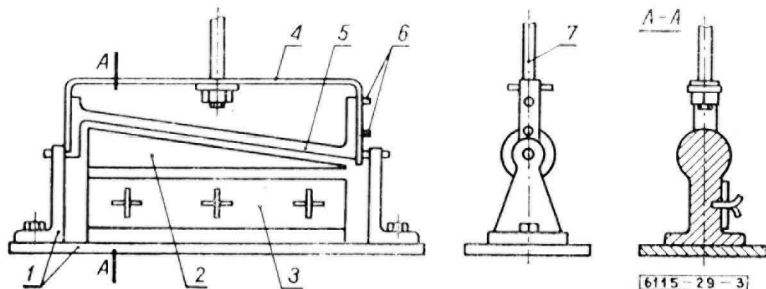
Rys. 2

Po wycechowaniu aparatu dokonać pomiaru połysku badanej powłoki co najmniej w 5 miejscach płytki. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wartości nieróżniących się od siebie więcej jak 5%.

3.6.3. Badanie elastyczności na aparacie Arlta

3.6.3.1. Zasada pomiaru. Elastyczność powłoki oznacza się przez wykonanie próby zgięcia na aparacie Arlta (rys. 3) i ocenę wyglądu zgiętej powierzchni.

3.6.3.2. Aparat. Aparat składa się z podstawy (a), na której ustawiony jest ścięty półstożek (b) o śred-

Rys. 3

nicy większej podstawy 38 mm i mniejszej podstawy 3 mm. Na osi półstożka zamocowany jest zgięty pręt (d) o średnicy 10 mm prowadzony przez widelki (e).

Odległość między zgiętym prętem a półstożkiem może być regulowana za pomocą śrub (f).

Dla badań przeprowadzanych na płytkach metalowych o wymiarach $190 \times 90 \times 0,8$ mm odległość ta wynosi 1 mm.

3.6.3.3. Wykonanie badania. Powłokę przygotowaną na płytce stalowej wg 3.5 umieścić pomiędzy arkuszami papieru pakowego obustronnie posypanego talkiem i zamocować w aparacie w ten sposób, aby strona z badaną powłoką lakierową zwrócona była w kierunku pręta. Dźwignią (g) spowodować obrót pręta (d) ruchem jednostajnym o kąt 180° w ciągu 15 s zginając próbkę wokół stożka (b). Natychmiast po wykonaniu badania powłokę poddać oględzinom nieuzbrojonym okiem w rozproszonym świetle dziennym.

3.6.4. Badanie przydatności powłok do wykonywania zaprawek. Powłoki przygotowane wg 3.5 poddać oględzinom nieuzbrojonym okiem w rozproszonym świetle dziennym. Wyrób odpowiada wymaganiom normy, jeśli powłoka nie wykazuje innych zmian poza nieznaczną różnicą odcienia koloru.

3.6.5. Badanie odporności powłoki na działanie lampy kwarcowej. Powłoki przygotowane na płytkach stalowych wg 3.5 poddać działaniu lampy

kwarcowej typu Famed L-6 zgodnie z BN-71/6110-33 przez okres 48 godz. Temperatura naświetlanej powłoki nie powinna być wyższa niż $40-45^\circ\text{C}$.

Następnie dokonać oceny wyglądu powłoki nieuzbrojonym okiem w rozproszonym świetle dziennym. Emalię należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli powłoka nie wykazuje innych zmian poza minimalnym żółknięciem, zmianą barwy i połysku.

3.6.6. Badanie odporności powłoki na działanie etyliny. Powłoki przygotowane na płytkach stalo-

wych zanurzyć w zlewce napełnionej etyliną 78 lub 94 wg PN-66/C-96025 o temperaturze $20 \pm 2^\circ\text{C}$ na głębokość 70 mm na 2 godz. Po wyjęciu powłokę wytrzeć flanelą i poddać oględzinom nieuzbrojonym okiem w rozproszonym świetle dziennym. Badaną emalię należy uznać za zgodną z wymaganiami normy jeżeli powłoka nie ulega spęcherzeniu, a powstałe zmatowienie znika w ciągu 24 godz.

3.6.7. Badanie podatności powłok do polerowania. Powłoki przygotowane na płytkach stalowych przeszlifować pastą do szlifowania powłok lakierowych celulozowych i wypolerować płynem do polerowania powłok lakierowych celulozowych. Następnie dokonać oceny przez porównanie połysku powłoki polerowanej i niepolerowanej.

Badana emalia spełnia wymagania normy, jeżeli polerowana powłoka osiągnęła wyższy połysk i nie wykazuje plam.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Emalie celulozowe nitro kombi należy pakować zgodnie z PN-73/C-81400 w hoboki uniwersalne pojemności 25 i 50 dm^3 , pudełka metalowe z blachy białej pojemności 15 dm^3 , oraz inne opakowania uzgodnione pomiędzy producentem a odbiorcą.

4.2. Przechowywanie i transport — zgodnie z PN-73/C-81400.

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE do BN-73/6115-29

1. Istotne zmiany w stosunku do BN-65/6115-29

a) wprowadzono nowe metody badań dotyczące wstępnych prób technicznych, roztarcia, czasu schnięcia, elastyczności, odporności na działanie światła,

b) wprowadzono nazewnictwo i symbolikę wg SWA,

c) wprowadzono podział badań.

2. Normy zakładowe powołane w treści

ZN-63/MPCh-FL-426 Pasta do szlifowania powłok lakierowych celulozowych

ZN-66/MPCh-FL-482 Płyn do polerowania powłok lakierowych celulozowych.

3. Wyroby lakierowe ujęte w BN-73/6115-29

a) Emalie celulozowe nitro kombi ogólnego stosowania	54-xx-04 4162-463-xxx	1314-162+463
--	--------------------------	--------------

b) Emalie celulozowe nitro kombi dla moto- ryzacji	54-xx-04/30 4162-463-xxx	1314-162+463
--	-----------------------------	--------------

c) Emalie celulozowe do zaprawek	54-xx-04/200 4169-506-xxx	1314-169
-------------------------------------	------------------------------	----------

4. Wymagania techniczne dla gruntu epoksyestrowego rozpuszczalnikowego szarego jasnego półmatowego.

1) Lepkość mierzona kubkiem Forda 4 mm, temp. 20 ±2°C, s	75 ±15
---	--------

2) Ciężar właściwy w temperaturze 20°C g/cm ³	1,15 ÷ 1,30
---	-------------

3) Substancje nietłotne (%)	58 ±5
-----------------------------	-------

4) Stopień roztarcia pigmentów, μm	≤ 15
------------------------------------	------

5) Czas schnięcia	155 ±5°C 20 min
-------------------	--------------------

6) Wytrzymałość na próbę łoczenia aparatem Erichsena (mm)	6
--	---

7) Wytrzymałość na zginanie (Arlt)	niedopuszczalne łuszczenie
------------------------------------	-------------------------------

8) Twardość na aparacie wahadło- wym, co najmniej	0,5
--	-----

9) Odporność na uderzenie za pomo- cą apartu Du-Pont'a (cm)	50
--	----